

أعوذ بالله من الشيطان الرجيم
بسم الله الرحمن الرحيم

عرض کنم با توجه به مطالبی که برادر محترم ما فرمودند، دیگر مطلب را تمام کردند. صبح که فرمودند چند کلمه‌ای صحبت می‌کنید؟ به نظرم همین مطالب آمد که ایشان فرمودند. پس معلوم می‌شود این که می‌گویند دل به دل راه دارد درست است، اینها خیلی بی حساب نیست. و مطالبی بود که بنده خیلی استفاده کردم و ایشان که داشتند صحبت می‌کردند با خودم فکر می‌کردم که الحمدلله اگر دیگر پرونده ما به آخر رسیده باشد و بخواهیم خلاصه برویم جاهای دیگر و صفا کنیم در میان رفقای ما هستند کسانی که به همان مطالب اطلاع یافتند و دست یافتند و جای نگرانی نیست.

عرض کنم حضورتان که مطالبی که ایشان فرمودند همه مطالب صحیح و درست و صددرصد مطابق با آن چه که مکتب حق و مکتب توحید و مکتب ولایت به انسان می‌گوید است.

صحبت زیاد می‌شود، هیئات زیاد است، مجالس زیاد است، ولی در این‌ها چه چیزی گفته می‌شود؟ چه مطلبی تقریر می‌شود؟ و چه به خورد مردم داده می‌شود؟

در مکتب تشیع فهم به مردم تزریق می‌شود، فهم! عقل به مردم القاء می‌شود. شناخت به مردم گفته می‌شود، استقامت به مردم ارائه می‌شود، استقامت به مردم ارائه می‌شود، و در سایر مکاتب این مطلب نیست. صبح که بالا بودم این وصیت‌نامه امیرالمؤمنین که در دست ترجمه داریم را می‌نوشتیم. رفقا اطلاع دارند که قرار شد قبل از این که به سایر تألیفات در جلد سوّم اسرار و اینها بپردازم، رفقا از بنده خواستند که این وصیت‌نامه حضرت به امام حسن در حاضرین را که از جنگ صفین مراجعت می‌کردند، ترجمه شود.

که در نوشته‌جات مرحوم آقا رضوان الله علیه هست که ای کاش این وصیت‌نامه ترجمه می‌شد؛ به ترجمه سلیس و در غدیریه بین افراد این وصیت‌نامه پخش می‌شد. وصیت‌نامه عجیبی است! مفصل هم است، تقریباً حدود بیست صفحه از نهج البلاغه محمد عبده را سیاه می‌کند و می‌توانم عرض کنم که همان حدیث عنوان بصری به صورت گسترده‌تر و عینی‌تر و نمودارتر است.

دوستان به بنده امر کردند که این وصیت‌نامه ترجمه شود، گرچه در ترجمه‌هایی که قبلاً شده دست برده شده و تحریف شده است و آن مواضع حسّاس، یا سانسور شده و یا این که به تأویلات و

توجیهاتی از آن مفهوم اصلی خودش دور شده است، و این خیانت است. خیانت، خیانت است تفاوت نمی کند از فرد عامی باشد یا از مثل من معمم باشد. خیانت، خیانت است و کسانی که این کار را انجام دادند باید روز قیامت به امیرالمؤمنین جواب بدهند. بالاخره امیرالمؤمنین که این مطالب را فرموده است نعوذ بالله، نعوذ بالله، در مقام لغو و هزل نبوده است، سخن به جد گفته است و به واقع گفته است، ولكن ما می بینیم که در این گونه موارد چرا ما کاسه داغتر از آش می شویم؟ این چه مصیبتی است که برای ما اهل علم پیش آمده است! به جای این که ناقل باشیم به ما چه مربوط است به جای این که ما واسطه باشیم و وسیله برای نقل باشیم کاسه داغتر از آش می شویم، و ولی اولی به مؤلگاً علیه از خود امام معصوم می شویم. الآن مسئولیت دینی مردم با کیست؟ با بنده و امثال بنده است؟ یا با امام زمان است؟ این قضیه چیست؟ با ولی حی ما است.

ما دستمال کاغذی را ما زنده می بینیم ولی او را نمی بینیم، یک دستمال کاغذی! به اندازه دستمال کاغذی به امام زمانمان نگاه نمی کنیم! درست؟! آن وقت ما در این جا آمدیم و دایه دلسوزتر از مادر شدیم؛ برای دین پیغمبر و برای امت پیغمبر؛ این جا درست است آن جا غلط است آن جا باید حذف شود این جا باید اضافه شود، به تو چه مربوط است، به تو چه ربطی دارد که این امام علیه السلام این جا را فرموده است و تو داری دخالت می کنی؛ نه این مربوط به آن زمان است.

چطور بقیه نهج البلاغه مربوط به این زمان است؟ ولی این جاها مربوط به آن زمان است اینها همه حساب دارد.

بنده در مقدمه ای که در این وصیت نامه نوشتم در آنجا گفتم اتفاقاً این وصیت نامه مال همین زمانی است که ما داریم در آن زندگی می کنیم، و این معجزه، معجزه امیرالمؤمنین است که برای الآن ما این وصیت نامه را فرموده نه برای آن موقع، آن موقع به جای خودش. برای الآن و اطلاعاتی که الآن در جامعه و فساد رایجی که در جامعه وجود دارد، ما احساس می کنیم که وصیت نامه به درد الآن ما می خورد و برای الآن ما حضرت فرموده است آن وقت ما می آییم با تأویلات بعیده و با توجیهاتی که مادر بچه مرده می خندد به این توجیهات، کلام معصوم را دست چین می کنیم. به قول امروزی ها گزینش می کنیم، بعضی را حذف می کنیم بعضی را نگه می داریم، آن مقداری که به درد ما می خورد نگاه می داریم. در طول تاریخ همیشه همین طور بوده است همیشه ما این جور می بودیم، همیشه این قسم بودیم. همیشه با مبانی این طور برخورد می کردیم همیشه گزینشی عمل می کردیم. این جا را بگو، آن جا را نگو، این

جا را چه کن آن جا را چه نکن و از این مطالب.

من مسئول آنها را اجابت کردم و مشغول ترجمه این وصیت‌نامه شدم انشاءالله امیدواریم که با خلف وعده‌هایی که کردیم حدود یک ماه دیگری این آماده شود. البته یک توضیحاتی هم داشت و دارد و تزییلاتی دیدم که حیف است که این وصیت‌نامه فقط ترجمه ظاهری شود یک مسائل دیگری از خود احادیث ائمه، از کلمات بزرگان اگر به او اضافه شود به عنوان توضیح شاید بد نباشد، بخاطر همین یک قدری به طول انجامید ولی به نظر می‌رسد که شاید برای حدود یک ماه دیگر این قضیه تمام شود.

اتفاقاً بالا که داشتم می‌نوشتم، این عبارت امیرالمؤمنین علیه‌السلام بود که حضرت می‌فرماید به امام حسن همیشه از تجربه گذشتگان استفاده کن و بهره بگیر، از تجربه امم گذشته از تجربه اجدادت، از تجربه قوم و قبیله‌ات، از تجربه بزرگان و صلحایی که قبل از تو بودند و آنها برای زندگی‌شان، برای حیاتشان نگاه کن بین چه روشی را انتخاب کردند. چه مسائلی را مورد نظر قرار می‌دادند تو استفاده کن و تجربه را دیگر تجربه نکن.

زیرا خدا یک عمر بیشتر به تو نداده است و دیگر بر نمی‌گردد و اگر در جایی دیدی فکرت نمی‌رسد، حادثه حادثه‌ای است که برای تو شبیه ایجاد کرده است شک ایجاد کرده است که این راه را بروم. یا آن راه را بروم این دسته این حرفها را می‌زنند آن دسته و گروه این حرفها را می‌زنند

برای ما اتفاق افتاده است، خیلی در طول زندگی ما مواجه می‌شدیم با پدیده‌ها و قضایایی که می‌دیدیم دودستگی است حتی چنددستگی است. هر کسی می‌آید یک سازی برای خودش می‌زند این می‌گوید حق با من است، او می‌گوید حق با من است. این او را می‌گوید، این او را در روزنامه مفتضح می‌کند، این او را بر بالای منبر آبرو می‌برد، همین کاری که الآن دارند می‌کنند. درست؟! هر کسی برای خودش دارد چه کار می‌کند؟ دعوی أنا الحق و دیگران را محکوم می‌کند و خود را حق می‌داند و خود را به جای حق می‌نشانند.

خنده‌ام گرفته بود، چندی پیش شنیدم یک بنده خدایی در جایی گفته بود که فلانی بر باطل است و کارهایش و رفتارش بر بطلان است و بر باطل است.

خب جان من، عزیز من، بیا بگو کدام حرف من بر باطل است؟ کدام حرفی را من زدم که بعد معلوم شده دروغ بوده است؟ خب بیا بگو، همین طوری گفتن که مشکلی را حل نمی‌کند، حالا من بر باطل، بالاخره من که بر باطل هستم عمل من، کلامم، قولم، حرفم بایستی بطلان خودش را نشان بدهد دیگر. انسان رجماً بالغیب که نمی‌تواند حرفی بزند و همان طوری تیری در تاریکی بپراند؛ فلان

سخن شما باطل است، بسیار خب شما بیا ما هم می آییم، اگر شما توانستید اثبات کنید، ما می گوییم
اشتباه

کردیم.

مگر ما در سخنانمان ادّعی عصمت می‌کنیم؟ چه کسی می‌تواند ادّعی عصمت کند؟ معصوم یکی است، تمام شد.

در این دنیا یک نفر معصوم داریم و نه شما و نه من و نه غیر ما هیچ کس نمی‌تواند ادّعی عصمت بکند، اگر هم بکند غلط کرده است. فقط معصوم یک نفر است، هر کسی از ما ادّعی عصمت بکند غلط کرده است. ما یک نفر معصوم بیشتر نداریم که امروز هم متعلّق به او است و ما متوسّل به او هستیم و همه خودمان را نوکر او می‌دانیم. یا نوکر عاصی یا نه نوکر مرضی مولا، و تقاضا می‌کنیم که لطف و عنایت او بر همه ما بیش از پیش باشد و دست کرم و بزرگواری او بر سر همه ما مستدام باشد. این آن چیزی است که ما بیش از این که ما نمی‌توانیم کاری انجام بدهیم، و بیش از این چیزی از ما بر نمی‌آید.

پس ما که الان معترف به خطا هستیم، معترف به این هم هستیم که اگر هر مطلبی خطایش برای ما روشن شد باید جبران کنیم و باید ما اعتراف به خطا کنیم و اصلاح کنیم.

بنده هم این را می‌گویم؛ مطالبی را که بنده عرض کردم، مسائلی را که گفتم تا به حال احساس خطا در آن نکردم اگر بعداً موردی بفهمم که فلان حرفم اشتباه بوده، دروغ بوده است. اشتباه به من گفته شده است، خلاف به من گفته شده است، و بر اساس آن خلاف بنده حرفی را زدم و تصمیمی را گرفتم، خب بنده می‌گویم اشتباه کردم دیگر. گفتیم معصوم نیستیم ولی تا وقتی که روشن نشده همین هستیم و همین را می‌گویم و پای آن هم تا آخر می‌ایستم، این صحبت بنده است.

البته آن کسی که این مطالب را گفته در جمع رفقا نبوده یک وقتی ذهن به جای دیگر نرود خارج از این حیطه، اصلاً خارج از این فضا به طور کلی، درست؟!

بسیار خب حرفهایی که ما زدیم، کارهایی که تا به حال کردیم موضع‌گیری‌هایی که تا به حال از بنده دیدند اینها همه مشخص است و روشن است، ما آماده هستیم، شما هم آماده هستید بفرمایید ثابت کنید. بفرمایید، جای دعوا ندارد.

الآن بنده می‌گویم این آب است شما می‌گویید نه آقا من باب مثال فرض کنید که آب هندوانه است، یا آب سیب است، خب کاری ندارد یا می‌دهیم افراد می‌چشند یا می‌دهیم در آزمایشگاه دو ساعت این را آزمایش کنید ماده آن و ترکیب آن چیست؟ دیگر این قدر از پشت نشستن و تیر انداختن ندارد، آزمایشگاه سرکوجه است این که مایه بر نمی‌دارد، پول آزمایشگاه را هم من می‌دهم که دیگر

برای افراد

این مشکل نباشد، به یک ربع به ده دقیقه مشخص می‌شود، که اگر آب است فرض کنید که ترکیبات آن اکسیژن و این چیزها است، اگر آب هندوانه است چیست؟ اگر آب سیب است چیست؟ نشان می‌دهد، آب که ویتامین ندارد، آب که املاح ندارد، وقتی که آب هندوانه است، فرض کنید که ده یا دوازده تا املاح دارد ویتامین دارد ویتامین ث دارد، آب که ویتامین ث ندارد. سیب باشد همین طور ویتامین ب دارد ویتامین ا دارد، ویتامین ث دارد، اینها چیزهایی است که این قدر داد و بیداد کردن روی آن معنا ندارد، این قدر از دور حرف زدن ندارد، این قدر شایعه پراکندن ندارد، این قدر نیاز به این مسائل نداریم. چرا رفیقانه نیایم؟ چرا هر دو معیار را حق قرار ندهیم؟ چرا هر دو معیار را متابعت از واقع قرار ندهیم؟ متابعت از واقع چه گیری برای ما می‌آورد؟ چه دردسری برای ما می‌آورد؟ چه کم می‌کند؟ از زندگی ما کم می‌کند؟ نه به خدا. از درآمد ما کم می‌کند؟ نه به خدا. از رزق ما کم می‌کند؟ متابعت با واقع است که دلها را با هم نزدیک می‌کند و افکار را در یک نقطه متمرکز می‌کند و نفوس را بر یک محور و به دور یک محور قرار می‌دهد و همه را در درون خیمه سیدالشهدا می‌گنجاند. خیمه سیدالشهدا مگر حق نبود؟ حق بود. چه کسانی رفتند در آن خیمه جای گرفتند کسانی که آمدند محوریت خودشان را امام حسین قرار دادند. امام حسین حق است حق مطلق است.

ولی بعضی آمدند نه علاوه بر امام حسین، زن و بچه را جزو آن قاطی کردند، رفتند بیرون. علاوه بر امام حسین خانه و زندگی و باغ کوفه و اینها را قاطی کردند، رفتند بیرون. علاوه بر امام حسین تهدید و وعیدهای ابن زیاد و یزید را قاطی کردند، رفتند بیرون. جانشان است دیگر. خب جان را برای چه می‌خواهی؟ مگر بودن در این دنیا نیست؟ تو که آمدی الان پیش امام حسین و شب عاشورا می‌گذاری می‌روی، مگر شصت سالت نیست؟ خب شصت سال آمدی یک سنگ خوردی مُردی، یک روز بیشتر از عمرت نمانده، فقط یک روز مانده بود، حرص چرا خوردی؟ یک سال مانده بود، می‌رفتی در کوفه یک وبا می‌گرفتی می‌مردی. مگر وبا نمی‌آید؟ وبا می‌آید یکدفعه همه می‌روند. یک بیماری اپیدمی^۱ می‌آید همه را می‌برد. یک آنفلوآنزا، آنفلوآنزا که چیزی نیست.

یک روز یکی از رفقای پزشک ما می‌گفت یک مریضی آمده بود پیش من فهمیدیم آنفلوآنزا است، تشخیص دیر داده بودند همان آنفلوآنزا دواهایی که گفته بودم ندادند بعد از یک هفته مُرد. از آنفلوآنزا آدم می‌میرد، یک آنفلوآنزای عادی! وقتی که این قدر عمر بی‌اعتبار است، وقتی

^۱ Epidemic - مُسری. همه گیر

عمر بی حقیقت است. ما می آییم آن شهادت ابدی را ول می کنیم، سیدالشهدا را ول می کنیم، امام معصوم ما، سیدالشهدای ما الآن کیست؟ بنده هستم؟! غلط می کنم خاک پای سیدالشهدا و جدّم باشم. سیدالشهدای الآن امام زمان ما است. امام زمان همان سیدالشهدایی است که فعلاً به صورت بدن جسمانی در این دنیا دارد امامت می کند.

یک سیدالشهدا داریم و بس و او همین است تمام شد. نه دو تا داریم، نه سه تا، نه چهار تا، نه شش تا، نه هشت تا. یک سیدالشهدا داریم، یک ابوالفضل العباس داریم، یک علی اکبر داریم، البته اینها را که داشتیم، الآن کسی مانند اینها هست، بنده اطلاع ندارم، نمی دانم مرتبه اینها مرتبه تالی تلو معصوم بوده، بنده اطلاع ندارم ولی او که امام است و معصوم است و دو بر نمی دارد آن عبارت است از آن حقیقتی که واسطه بین حق و بین خلق است و او امام زمان است تمام شد و بس دیگر در این جا چیزی داخل نشده است. آن کسانی که آمدند در خیمه سیدالشهدا کسانی بودند که قاطی نکردند، چیزی در دلشان نداشتند.

سیدالشهدا بیا در کوفه، می آییم هماره با تو می جنگیم که بعد وقتی تو بر خلافت غلبه کردی ما را هم استاندار کنی، ما هم در مسائل اقتصادی شریک کنی، و بالاخره این جا را بگیریم و آن جا را بگیریم و بالاخره زن و بچه داریم دیگر، بالاخره فک و فامیل داریم آن یکی می گوید که بله در خدمت شما هستیم عرض ارادت می کنیم جانفشانی می کنیم ولی یک چشم عنایتی هم به ما بفرمایید، و حالا تقاضا بفرمایید در فلان قضیه خلاصه ما بتوانیم به مسائل تجاری مان راحت تر برسیم، آن یکی هم می آید می گوید در خدمت هستیم و جانفشانی می کنیم و آن جا فرمانداری را عنایت بفرمایید، خیال نمی کنم از خان نعمت شما چیزی کم شده باشد و و.

چند نفر آمدند دنبال امام حسین و به امام حسین اینها را نگفتند؟ این مطالب را مطرح نکردند؟ یا به ظاهر یا در دلشان، چند نفر بودند؟ همین هایی که دیدید. همین هایی که شب عاشورا ماندند. آن بزرگواری حضرت هم باعث شد، گفتند: چراغ را خاموش کنید، از من خجالت نکشید بلند شوید بروید. شما که قاطی دارید خب بلند شوید بروید.

اگر قرار بر قاطی بود خب من که اولین نفر بودم، پس چرا بلند شدم این جا آمدم؟ همان جا می ماندم، همان جا هم با یزید بیعت می کردم، به یزید هم می گفتم که آقا جان برنامه کار دنیا روی معامله است. دنیا دنیای بده بستان است با تو بیعت می کنیم مشروط، بیعت مشروط، یزید هم می گفت خب چیست؟ حکومت ری و حجاز را به ما بدهید. ما به حجاز حکومت می کنیم و تو هم در شام. یزید هم

می گوید خب از اوّل می گفتمی ما با هم رفیق هستیم ما که با هم دعوا نداریم، ما که این حرفها را نداریم، تمام اینها چیزهایی بود که توی پسر پیغمبر من را غاصب می دانی، تو مرا جانی می دانی، تو مرا میمون باز می دانی، که هستم، خب هست دیگر.

میمونش مرده بود سه روز عزای عمومی در دمشق اعلام کرده بود، ابوقیس، این خلیفه مسلمین است. سه روز عزای عمومی، عزای عمومی که می دانید چیست؟! سه روز عزای عمومی که یک میمون مرده است! عکس او را هم زده بود در همه اتوبانها؛ جاده‌ها میادین آن موقع که شام که ابوقیس جناب خلیفه مرده است!! این خلیفه بود این شخص آن وقت می خواهد بر مردم خلافت کند، بر مردم حکومت کند، و خلاصه بگوید من به جای پیغمبر نشستم.

اگر امام حسین به یزید می گفت: حساب حساب، کاکا برادر. حجاز را به ما می دهی؟ عربستان را به ما می دهی؟ و خودت هم آن جا، یزید می گفت: حرفی نداریم، مسئله‌ای نداریم. ولی افرادی که آمدند پیش سیدالشهدا می گفتند نه ما هم تو را می خواهیم چون بالاخره تو پسر پیغمبر هستی، فرق می کنی با آن میمون باز سگ باز نمی دانم چی چی باز، هرچی باز دارید بگذارید. شمائلت پیدا است که هستی، از شخصیت تو پیدا است که چه هستی، هم تو را می خواهیم و هم مسائل خودمان را، دنیای خودمان را و آن چه را که نسبت به آن پایبند هستیم.

حضرت می گوید: نه من الآن در این وضعیت نیستم، این ده سال که در حکومت معاویه بودم و چیزی نگفتم و اقدامی نکردم به خاطر صلح نامه بود که برادرم آن را امضاء کرده بود و امضای برادر من، چون امام است، برای من امام حجت است. و من برخلاف آن صلح نامه نمی توانم عمل کنم این کلام سیدالشهدا است.

امام مجتبی امام معصوم است و فعل معصوم، معصوم است چه امام بعدی بیاید چه امام بعدی نیاید، فعل معصوم، معصوم است. لذا فعل معصوم کلام معصوم حجت است.

چرا ما الآن بعد از ۱۴۰۰ سال در استنباطهایی که می کنیم در اجتهادی که می کنیم در کلامی که می کنیم چرا به کلام امام تمسک می کنیم؟ امامی که در ۱۴۰۰ سال در ۱۲۰۰ سال پیش بوده است کلامش چرا نسبت به مسائل و نسبت به امور الآن مورد عمل ما است و مورد دقت و ارزیابی ما است؟ چون کلامش معصوم است. وقتی کلام معصوم شد دیگر یک سال و دو سال و ۱۴۰۰ سال نداریم، شما بگو چهارده میلیون سال، بگو صد و چهل میلیارد سال، تفاوتی ندارد. صد و چهل میلیارد سال از کلام امام جواد گذشته باشد انگار همین دیروز بود، فرق نمی کند، تفاوت نمی کند، چون معصوم است یعنی خطا

در آن راه ندارد کلامی را که امام رضا فرموده تا خدا خدایی می‌کند حجّت است! مگر خدا از خدایی بیافتد! تا خدا خدایی می‌کند کلام امام رضا هم به حجّت خودش باقی است. کلام امام هادی به حجّت خودش باقی است. کلام امام سجّاد به حجّت خودش باقی است. این است فرق بین عصمت و غیر عصمت. توجّه بفرمایید،

دغدغه مرحوم پدر ما برای نوشتن دوره امام شناسی این بود، این نکته‌ای است که هر چه راجع به این بیشتر فکر کنید به نتایج بهتری می‌رسیم و کارسازتر است.

چرا وقتی ایشان بعضی از مطالب را احساس می‌کردند فشارشان می‌رفت روی ۲۲، رگهای گردشان متورّم می‌شد و می‌گفتند آن چه را که می‌گفتند. چرا؟! چرا وقتی که با بعضی از افراد ایشان ملاقات می‌کردند و بنده هم بودم، این نکته را می‌خواستند به آنها بفهمانند که کلام معصوم معصوم است و غیر معصوم نباید خودش را به جای عصمت بگذارد. این بخاطر همین قضیه بوده است. خب ما دیدیم، دیدیم که چه شد! دیدیم چه شد، اینها به خاطر عدم توجّه به این مسائل بوده است.

یک روز بنده از ایشان سؤال کردم گفتم این را خدمت رفقا که از این کتبی که تألیف کردید بهترین کتاب شما چیست؟ در اواخر عمرشان بود ایشان فرمودند: که خودت به نظرت چه می‌رسد؟! اول خودت بگو. من روی تفکّرات خودم و اینها عرض کردم به نظرم توحید علمی و عینی طلبه بودیم و خب طلبه هم در این حال و هوای بحث و درس و اینها است، خب طبعاً به آن معیارهایش در همان فضاها آن معیارها دور می‌زند ایشان فرمودند: نخیر آن نیست. گفتم خودتان بفرمایید این که به نظر ما بود اشتباه درآمد خودتان بگویید. ایشان فرمودند: بهترین کتاب من لمعات الحسین است.

من این را می‌خواهم بگویم؛ شما چه کسی را سراغ دارید که بیاید یک کتابی را ترجمه کند، ترجمه بوده است، نویسنده آن مرحوم پدر ما نبوده است، مطالبی بوده از سیدالشّهدا البتّه همه هم موجود نبوده است ایشان جمع آوری کردند و ترجمه کردند ولی می‌گویند: این بهترین کتاب من است. در حالتی که عبارات، عبارات ایشان نیست، عنوان کتاب لمعات است، لمعاتی از امام حسین است.

این چه را نشان می‌دهد؟ این آن فَنای هویتی ایشان را در هویت ولایت نشان می‌دهد که می‌گوید، من از خودم چیزی ندارم اگر چیزی گفته باشم و اگر چیزی بوده مال او است، ارزش آن جا است، من از خودم چیزی ندارم.

دیگر چه؟ دوّم در مقام ادب و در مقام تواضع و در مقام احترام می‌گوید تا جایی که کلام امام است ما چه هستیم! ما چه هستیم! ما برداشتیم اینها را نوشتیم و ترجمه کردیم و در اختیار مردم قرار

دادیم تا

آنهایی که عربی نمی‌دانند، ترجمه را ببینند.

واقعاً شما نگاه کنید! و من می‌گویم واقعاً همین است شما يك لمعات را بردارید خود و خدایی می‌گویم، شما این لمعات الحسین را بردارید این قدر هم بیشتر نیست، نه يك دوره امام شناسی و معادشناسی و کتب ایشان را که خب سایر رفقا هم الآن دارد به بقیه آن می‌پردازند و خدا انشاءالله تأیید و تصویب کند آنها را که دارند که این مطالب ما را می‌رسانند. بینکم و بینالله يك لمعات الحسین را ما برداریم، ولی از آن خطّ اول به آن عمل کنیم، دروغ نگوئیم، ما نیاز به چیز دیگر داریم؟ دروغ نگوئیم، یعنی وقتی در آن جا دارد که عقلتان را به کار بیانداز، کله‌مان را مثل کبک در برف فرو نکنیم. یعنی در آن جا وقتی که می‌گوید امر به معروف و نهی از منکر؛ این به ما مربوط نیست، این يك جای دیگر و يك چیز دیگر است و فلان است. آخ این جور می‌شود و آخ آن جور می‌شود و مراعات فلان و این جور و آن جور بکنم و اینها نکنیم.

بنده در تهران صحبت کردم؛ در جلسه مخدّرات تهران یا جلسه دیگر نمی‌دانم، صحبت کردم گفتم: که آقا جان آوردن نامحرم در منزل شرعاً اشکال دارد، با وجود افرادی که در منزل هستند اختلاط حرام است، این موجب فساد می‌شود. خب یک بنده خدایی آمده این کار را کرده، گفته که از فردا دخترخاله تو که می‌خواهد بیاید، تو که پسر من هستی نباید بیایی، یا مثلاً صحبت نکنی، یا باید روبگیری.

[این پسر و دختر در جواب گفته اند:] اینها چیست که درآمده، ما اینها را نداریم، و اگر شما بخواهی این کارها را بکنی ما می‌گذاریم از منزل می‌رویم بیرون.

خب آن و خواهرش گذاشته از منزل رفته بیرون. شب ساعت یازده شب در زمستان دو یا سه سال پیش تلفن کرده آقا آقا. بله، حالم این شده حالم آن شده فلان شده، گفتم خانم چه شده؟ این پسر و دختر من گذاشته‌اند و رفته‌اند. گفتم برای چه رفته بیرون؟ گفت هیچی ما آمدیم به حرف شما عمل کنیم ما بگوئیم اختلاط نباشد، اینها ما را امل گفتند، و چه کردند و گذاشته‌اند و رفته‌اند.

گفتم به جهنّم که رفتند بیرون، به درک. گفتم که جنابعالی که عرضه نداری حرف بنده را گوش بدهی مگر مجبوری که عمل کنی، خب عمل نکن بگذار بیایند در خانه‌ات. اصلاً همه را دعوت کنید، بنده از آن حرفی که زدم تنازل نمی‌کنم، بنده اجازه نمی‌دهم، تجویز نمی‌کنم، فتوا هم نمی‌دهم بر این که بلند شود دختر نامحرم با سر بی حجاب و بیاید در منزل و با پسر تو صحبت کند این حرام

است. از بنده حلالیت نمی‌آید، بنده مثل آن کسانی که بگویند چادر تان را بردارید بروید در دانشگاه‌های این طرف و

آن طرف بی حجاب تحصیل کنید نیستیم. بنده این درسها را نخواندم فتوا بدهم. بنده این کتابها را نخواندم، اطلاع هم ندارم، گردنم از یک موباریکتر است، این قدر کلفت نیست که روز قیامت بتوانیم جلوی حساب و کتاب و میزان بایستیم، آن را که فهمیدم این است که ارتباط نامحرم حرام است البته خب خشونت و فلان این حرفها صحیح نیست باید با اخلاق ملایم و اینها ولی محکم، متقن و خلاصه پابرجا و مستمر پایدار باشد. نه یک روز نباشد، حالا دلش می شکند، می توانید عمل کنید، نمی توانید مگر مجبوری سؤال کنی؟ خب سؤال نکن تو که می دانی پاسخ من چیست، خب برای چه سؤال می کنی؟ خب خودت برو عمل کن چرا ما را در دردرس می اندازی؛ آقا گفت، آقا گفت.

خیلی ها هستند افرادی که مشخص است این چیزها را ما از زمان مرحوم پدرمان یاد گرفته بودیم به قول معروف این کتابها را روی طاقچه گذاشته بودیم از آن زمانها ما می دانستیم افرادی نظر ایشان را، می دانستند، و می دانستند که خلاصه نمی توانند، می آمدند به یک نحوی مطرح نمی کردند و می گذاشتند و کارشان را می کردند، و می گفتند ما چیزی نشنیدیم، خب اطلاع دارند دیگر ولی خدا است، فو قش گیر بیافتند.

و می گفتند ولی خدا اطلاع دارد مصلحت می دانست به ما هم می گفت اگر نگفته خب ما این چیزها را بلد نیستیم، از ما پرسید آن که به نظرم می رسد می گوئیم، نمی خواهید عمل نکنید مگر قرار بر این است که همه از یک نقطه سؤال کنند، از یک نقطه مسائل را بپرسد؟ این همه ماشاءالله ریخته، که آدم گیج می شود که کدام را قرعه بیاندازد! نه نیازی نیست، نیازی نیست به این گونه مسائل، بنده همین هستم، فکرم همین است، منابعی که در دسترس من است همین است. بنده منابع دیگر ندارم، وحی هم به من نمی شود، الهام هم نمی شود که بی چادر برو در دانشگاه درس بخوان، بنده این چیزها، این مدارک را تا به حال ندیدم و مطالعه نکردم انشاءالله نخواهم دید. نه دیدیم و نه این مسائل را خواهیم دید و به این کیفیت. درست!!؟

خب در زمان سیدالشهدا هم همین بوده است، آنها هم همین را می خواستند دیگر، همین حساب هیچی بلند شد رفت گفت بیاید در خانه هر کاری می خواهید بکنید خب بسیار خب شب عاشورا چه کسانی بودند؟ همین بودند که می گفتند یا پسر من از من چیز می شود دلش یا دخترم فرض کنید که اخم می کند تخم می کند، یا نمی دانم خواهرم آن جا فلان می کند یا خاله من خوشش نمی آید یا دخترخاله و همسایه و فلان و این چیزها همین ها، همین ها، منتهی خب به آن شکل و به آن صورت الآن هم همین است، الآن هم همین است تفاوت نمی کند می آیم می نشینیم در مجالس امام حسین گریه

می‌کنیم چه می‌کنیم تا به یک جای ما برمی‌خورد همه چیز را می‌گذاریم کنار نفسانیات می‌ریزد رو، آی این جا این جور شد آن جا این جور شد مگر تو نمی‌گفتی آقا ما نوکرت هستیم، پس کو؟! تو که خودت می‌گفتی من که نگفتم نوکرم باش، شما گفتی: آقا نوکرت هستیم مگر شما نمی‌گفتی آقا بی‌اجازه شما یک لیوان آب نمی‌خوریم، این حرفها کجا رفت، ما که نگفتیم این کار را بکنید خودتان گفتید! چه شد یک‌خورده یک همچین فرض کنید که فراز و نشیب، هان یک نخ تکان خورد ما اصلاً نه کشیدیم نه کردیم نه یک‌خورده این نخ تکان خورد. آقا باید پاسخ بدهند، آقا باید این جور کنند، آن جور کنند. همان است همان وضع و همان کیفیت همان است. خودمان باید متوجه بشویم، خودمان بایستی که بفهمیم خودمان بایستی که بیابیم.

مسئله این است، آن عمر سعد بدبخت آمد فرض کنید که دنبال یک گندم، یک گندم ری بعد هم امام حسین را مسخره کرد و بالشعیر کفایت کرد. جو هم بخوری بس است جو تو را کفایت می‌کند. تو از اوّل هم باید جو بخوری و بالشعیر کفایه، آن یکی هم آمد نمی‌دانم به خاطر این که باغش گرفته نشود، آن یکی هم به خاطر پول، و آن یکی هم به خاطر جانش، جانی که دو روز دیگر یا میکروب از تو می‌گیرد یا سکنه قلبی یا انفارکتوس^۱ می‌کنی و سرت را می‌اندازی پایین یا این که فرض کنید که آجر می‌خورد در کله تو، آجر می‌خورد یا این که فرض کنید که در خیابان داری می‌روی یک ماشین به تو می‌زند پخش زمین می‌شوی، این جان این طوری است. دو ثانیه است، پنج ثانیه است پنج ثانیه بیشتر طول نمی‌کشد ولی اینهایی که آمدند روی حق آمدند، روی فهم آمدند. دیگر اینهایی که در زمان پیغمبر بودند، مگر ۲۳ سال با پیغمبر نبودند؟ ۲۳ سال با پیغمبر بودند چقدر از پیغمبر گرفتند؟ همین؛ به به نگاه کنید رسول‌الله شق‌القمر می‌کند. خب من چکار کنم؟ او شق‌القمر می‌کند به من چه؟ به به رسول‌الله را نگاه کن، آی بین درخت حرف زد، شهادت داد: أشهد ان لا اله الا الله. نگاه کن بین که فرض کنید که سنگریزه‌های بیابان شروع کردند به شهادت دادن و حرف زدن همین؟! عجب آدمی است، همین تمام شد؟! خب تمام شد دیگر.

چقدر توانستی از اخلاق پیغمبر کسب کنی؟ چقدر توانستی از رفتار پیغمبر کسب کنی؟ چقدر توانستی خودت را در موقعیتی قرار بدهی که وسوسه خناسان در تو تأثیر نگذارند. می‌آیی پیش آقا

۱ - Infarction - نوعی از نكروز یا مرگ در بافت است که بر اثر بسته‌شدن و انسداد در مسیر خون‌رسانی به آن بافت ایجاد می‌شود.

می‌نشینی نیم ساعت آقا برای تو حرف می‌زند بله درست است، تا می‌روی پیش آن یکی می‌نشینی هان!! مگر از شله زرد هم شُل تر هستی بیچاره؟! پس کو آن حرفها؟ پس کو این مسائل؟ پس کو این سخنان؟ این مطالبی که تا به حال این مسئله مطرح می‌شود و این مطالب مطرح می‌شد، کو این مطالب؟ عجیب بود! این مطالب واقعاً عجیب بود! که وقتی در اواخر عمر مرحوم آقا چیزهایی را می‌شنیدم خیلی برای من این نکته عجیب است، خیلی عجیب است! که آقا انسان کم کم می‌رود، اگر اوّل جلوی انحراف گرفته نشود همین طوری قضیه جلو می‌رود. آن افرادی که ما الآن می‌بینیم از آنهایی که سالیان سال با مرحوم پدر ما مصاحبت داشتند و سخنان ایشان را می‌شنیدند و برای آمدن به روضه در اعیاد، وفیات و مجالس عید در اعیاد بر هم سبقت می‌گرفتند و ز نشان را راه می‌انداختند و یک بچه این بغل و یک بچه آن بغل و یکی هم به دست و اینها در بین الطلوعین، خب اینها چه کسانی بودند؟ مگر اینها همان‌هایی نبودند که آقا را همین جور نگاه می‌کردند و اشک می‌ریختند. خودم می‌دیدم همه اشک از چشمشان می‌آید همین طوری گریه می‌کند، به به چقدر بزرگوار است چه ریش سفید دارد صحبت می‌کند برای ما. گریه می‌کرد، گریه می‌کردند!! آقا اینها، اینها، همین‌ها الآن می‌گویند دو دوتا هفت تا، دو دوتا هفت تا، شش تا. آخر آدم می‌ماند، عجب!! مگر دو دوتا می‌شود هفت تا؟! ولی شد آقا.

گفت مادرزن را می‌شود گرفت؟ نه آقا نمی‌شود. ما گرفتیم و شد، گرفتیم و شد. البته خب مادرزن داریم تا مادرزن شاید باید بگوییم که چه جوری است؟ دو دوتا چهار تا است ولی همین دو دوتا آقا می‌شود هفت تا، می‌شود!! کم کم دو دوتا می‌شود چهار تا و نیم از اوّل نمی‌شود هفت تا، یواش یواش دو ماه دیگر می‌گذرد شما ریاضی نخواندید؟ حالا بنده به شما ریاضی درس می‌دهم دو ماه دیگر می‌گذارد دو دوتا می‌شود چهار و هفت دهم می‌شود دیگر درمی‌آوریم. کی به کی است؟ گفت: پشت ماشین نوشته بود چهارچهار تا بیست و هشت تا کی به کی است. خب حالا می‌گوییم می‌شود چهار تا و هفت دهم. شش ماه دیگر گذشت دو دوتا می‌شود پنج تا، هی می‌رود بالا، پایین نمی‌آید بعد از یک مدتی می‌شود هفت تا می‌ایستند پشت آن و می‌گویند هفت تا و بیخود کرده هر کسی که گفته چهار تا. می‌گوییم آقا این این است اشتباه می‌کنید، الآن کسانی که سالیان سال با آقا بودند مطالبی از آنها می‌شنوم که بچه پنج ساله این مطالب را نمی‌گوید، انکار بدیهی‌ترین معیارها و مسائلی که خود آنها از مرحوم آقا شنیدند. چرا آدم به این جا می‌رسد؟ یعنی این چه مصیبتی است که انسان به این جا می‌رسد؟ این به خاطر این که از اوّل انحراف را نبست، وقتی بنده گفتم آن هفته اوّل گفتم آقا جان کسی که از هر کسی

تقلید می‌کند حق ندارد به شخص دیگری بگوید، می‌دانستم کار به کجا می‌خواهد برسد، و اگر کسی
هر

مسئله‌ای دارد برای خودش است و نمی‌تواند به دیگری تحمیل کند، می‌دانستم، و اگر شخصی هر عقیده‌ای دارد نباید افراد دیگر را به آن سمت بکشاند، چون می‌دانستم چه مسائلی دارد پیش می‌آید و چه قضایایی دارد انجام می‌شود!! اینها خوب چه بوده است از اوّل یواش یواش یواش. هان وقتی که من می‌دانستم مکتب پدرمان بر اساس واقعیت است نه بر اساس شعار و ما این را در سخنان ایشان و در رفتار ایشان و کردار ایشان به عنوان یک اصل مسلم برای ما بود.

رفتم گفتم: افرادی که مدّعی ولایت هستید، افرادی که مدّعی وصایت ایشان هستید؛ آیا شما خودتان را در آن مقام می‌بینید؟! بسم الله ما پدرمان را امتحان کردیم.

ما چشم بسته نرفتیم سراغ ایشان، در همین اصفهان شما من می‌آمدم آن زمان و در بیست و چهار ساعت، شانزده ساعت صحبت می‌کردم، آن حرفها کجا رفت؟! شانزده ساعت از بیست و چهار ساعت من به ملاقاتهای شخصی، به صحبت‌های عمومی و به طرح مبانی مرحوم آقا بود، آن حضرت آقا و حضرت آقاها کجا رفت؟ آن کسانی که از همین اصفهانهای شما می‌گفتند فلانی زبانش زبان پدرش است، قلمش قلم پدرش است و خدا از شما نمی‌گذرد اگر آن زبان و آن قلم را به زمین بگذارید، الآن هم در همین اصفهان هستند؛ کو آن حرفها کجا رفتند اینها؟! من که فرق نکردم. صحبت‌های من تغییر پیدا نکرده است. آنهایی که می‌رفتند و همکاران خودشان را دعوت می‌کردند هر وقت من می‌آمدم اصفهان جلسه می‌گذاشتند حالا دیگر نمی‌گویم چه صنفی فلان و دعوت می‌کردند و آنها مسائلی را به من می‌گفتند: که اگر می‌خواهی یک نفر را پیدا کنی که به سوالات دینی شما جوابگو باشد ما فقط این را می‌شناسیم. کجا رفتند آنها؟ آنها هم که هنوز همین جا هستند، بفرستند بیایند، اگر آمدند! کجا هستند؟ چرا رفتند؟ چرا تغییر دادند، چون به آن چه که گفته شد عمل نکردند، فقط شنیدند، به حضرت آقا چقدر خوب صحبت می‌کنند، خوب صحبت می‌کنند که می‌کنند، پس کو این حرفها، پس کو این مطالب چرا عمل نکردید؟ اگر شما از آن روز اوّل می‌ایستادید روی این حرف من، روی آن منبری که نیمه شعبان در مشهد رفتم می‌ایستادید و به کار می‌بستید و این قدر دم از ولایت و اینها نمی‌زدید و این مطالب را سرسری رد نمی‌شدید، و چشمتان را نمی‌بستید، همان‌هایی که هر وقت به من می‌رسند سلام علیکم، از خجالت آقا سرشان را می‌اندازند پایین، و گرنه سرتان را بلند می‌کنید. نمی‌تواند بلند کند چون حرفها زده شده است جواب ندارد که الآن بدهد.

وقتی آن زمان من گفتم که این قدر دم از ولایت نزنید، این قدر حرف نزنید و در آن جا تصریح کردم که پدر من بعد از گذشت چهارده سال و بیشتر بله بلکه بعد از گذشت بیش از بیست سال

یا بیشتر

حتیٰ بله بیشتر بیست و هشت سال. یادم است آن جا گفتم هنوز به واقعیت ولایت استادش نرسیده بود. من این حرفهایی که می‌زدم برای خودم که نمی‌زدم، خودم که مطلب را فهمیدم برای افرادی می‌زدم که اینها دارند در چاه می‌روند. این زحمات پدر ما دارد از بین می‌رود. این صحبتها دارد همین صحبتها را دارند له می‌کنند و به عنوان صحبت‌های لغوی تأثیر می‌کنند. و صریحاً می‌گفتم، صریحاً دارم می‌گویم؛ می‌گفتند روح مجرد را که آقا برای ما نوشته است برای عوام نوشته، صریحاً دارند می‌گویند این پدر ما پدری است که برای عوام درآمد برای شما درنیامد، خاک بر سرتان کنند، که از هر عوامی شما عوامتر هستید، گرچه عمّامه این قدری روی سرتان است.

روح مجرد! پدر من به من که پسرش هستم بعد از بیست سال درس تدریس فلسفه و عرفان به من دارد می‌گوید که پس من این کتابها را برای چه کسی نوشتم اگر تو مطالعه نمی‌کنی؟! مگر نگفتند ایشان بالای منبر که خیلی الآن از اهل علم این کتابها را نخواندند به من در آن زمان ایشان گفت: پس من این کتاب را برای چه نوشتم؟ آن وقت آقا درمی‌آید می‌گوید که روح مجرد که برای ما نیست، روح مجرد برای عوام است چرا؟ چون اگر برای ما باشد می‌چ او باز می‌شود، می‌چ خودش باز می‌شود. خلاف راهش از این جا برملا می‌شود راه خلافش در این جا مشخص می‌شود، بطلانش مشخص می‌شود، لذا گفتند چه؟ گزینشی. هی می‌آید گزینش می‌کند، مال ما نیست، خب چه مال شما است؟ معادشناسی که مال شما نیست. روح مجرد که مال شما نیست. امام شناسی که قطعاً مال شما نیست پس چه مال شماست؟ هیچی.

شیر بی یال و دم و اشکم که دید؟*** این چنین شیری خدا هم نافرید^۱

وقتی این مطالب برای شما و من نیست پس مال کیست؟ لذا می‌گویند:

سرچشمه شاید گرفتن به میل*** چو پر شد نشاید گذشتن به پیل^۲

این برای همین است از اوّل هی آمدند، هی وسوسه‌ها، هی مسائل دیگر هی چیزهای دیگر.

^۱ مثنوی معنوی دفتر اول

شیر بی دم و سر و اشکم کی دید این چنین شیری خدا خود نافرید

^۲ گلستان سعدی باب اول

سرچشمه شاید گرفتن به پیل چو پر شد نشاید گذشتن به پیل

طلبه این عمّامه را برای چه سرت گذاشتی آخر، آخوند؟ طلبه آمده در کوچه جلوی من را می‌گیرد که آقا من می‌دانم حق با شما است به خدا قسم به روح پدرتان و اشک در چشمش می‌آید؛ تمام اینهایی که دارید مشاهده می‌کنید احقاد پدر و حنین است که دارند بر سر شما می‌آورند، ولی چه کار کنیم خانواده ما و زندگی ما که می‌دانید. به به؟! پس روی منبر به مردم چه می‌گویید؟! جناب شیخنا حرف تو با همان حرف عمر سعد چه فرقی کرد؟ فقط فرقی این بود که آن ۱۲۰۰ سال پیش بود، ۱۳۰۰ سال پیش بود و مرحوم آقا را درک نکرده بود عوضش خیر سرش امام حسین را درک کرده بود، امام حسن را درک کرده بود، امیرالمؤمنین را هم در طفولیت درک کرده بود.

تو مرحوم آقا را درک کردی، صحبت‌های آقا را هم شنیدی این همه مطالب را چیز کردی. حالا بلند می‌شوی بچه را بغل می‌کنی، یک بچه دیگر را زنت بغل می‌کند، دوتای دیگر هم دستتان عقب و جلو می‌گیرید می‌آید چه؟ روضه، می‌آید مجلس، اه اه اه برای امام حسین و امام رضا هم گریه می‌کنید. نمی‌کنید؟ روز عید هم بلند می‌کنید و دم می‌دهید و آی آی چه! همین تمام شد؟! این شد مکتب عرفان ما؟! این شد مکتب قاضی ما؟! این بود این مسائل؟! یک لمعات الحسین آقا برای ما کافی است، اگر گوش بدهیم، نه این که فقط قاب کنیم.

حضرت آقا فرمودند: قاب کنید بگذارید در خانه. قاب کردیم گذاشتیم در خانه. مگر قاب می‌کنم؟ چرا من گفتم این تقویمی که امسال درست شده به افرادی که می‌دهید بگویید: مشروط به این که شخصی که می‌خرد قاب کند. اگر قاب نمی‌کنی نخر. برای چه؟ به خاطر این که روی این روایات و روی این مطالبی که پشت نوشته شده نظر شده است. همین جوری ننوشتیم قلم دست بگیریم همین طوری با یک مرگب زرد برود تا آخر. فکر شده است، حساب مسئله رسیده شده است. حالا می‌آید دست آقا؛ ما که این همه قاب داریم این هم برود روی آن. اصلاً به تو نباید داد. نباید به تو داد. اینها برای تو چاپ نشده است.

وقتی که مرحوم آقا کتاب وظیفه فرد مسلمان را نوشتند، که حاصل شش سخنرانی ایشان بود، بعد از فوت آقای خمینی، که نمی‌دانم در جمع طلاب یا بقیه افراد صحبت کردند ایشان. این را بعضی آمدند عباراتش را یک قدری اصلاح کردند و از آن حالت خطابی یکخرده درآوردند همچنین کمی عبارات و جملات را کتابتی کردند.

از این طرف و از آن طرف تلفن و فلان شروع کردند به صحبتها؛ نمی‌دانم یکی می‌گفت: شما چه انگیزه‌ای داشتی؟ شما برای چه نوشتی؟ آیا لازم می‌دانید، نمی‌دانید؟!

به من چقدر تلفن زدند، دوبار، سه بار فلانی برو پیش پدرت او را راضی کن، او را قانع کن که این کتاب را منتشر نکند. من می‌خندیدم خدایا این آخر چه حرفهایی است ما داریم می‌شنویم؟ چه مسائلی است. جامعه‌الآن نمی‌پسندند، جامعه‌الآن این مطالب را نمی‌تواند درک کند.

گفتم: که آقا جان شما خیال کردی پدر من بچه است؟ این دست همه علمای نجف را بست و بعد آمآمد ایران. همه را صاف قد دیوار ایستاند و بعد آمد ایران. مگر بچه است تو تشخیص می‌دهی او تشخیص نمی‌دهد؟ که چی؟ که امام معصوم در این جا باید در جایگاه خودش قرار بگیرد که ما بگوییم غیر از امام معصوم خطا می‌کنند، خب مگر بد است؟ خطا نمی‌کند؟ همه! غیر از امام معصوم هم افراد معصوم دیگر پیدا می‌شوند؟ چقدر دین خدا باید مظلوم بماند، چقدر شریعت و حق باید مظلوم بماند که کسی جرأت گفتن این که آقا ما غیر از معصوم همه خطا کاریم را نداشته باشد.

یک روز با مرحوم پدرمان داشتم می‌رفتم بیمارستان برای این که چشمشان را معاینه کنند، همان بیمارستان امام رضا، من داشتم قدم می‌زدم تا به آن مطب برسیم، همان بیمارستان امام رضای مشهد صحن بزرگی دارد، داشتیم می‌رفتیم قدم می‌زدیم ایشان فرمودند: فلانی نظر تو راجع به پخش این کتاب چیست؟ همین وظیفه فرد مسلمان که به اصطلاح بعد هم پخش نشد و به افراد داده شد ولی پخش نشد گفتم که: آقا جان شکی نیست مطالبی شما در این جا نوشتید که بالاخره این یک تلنگری به افکار جامعه خواهد زد، در این مسئله شکی نیست و موجی را ایجاد خواهد کرد، ولی این موج یک روزی آیا باید ایجاد شود یا نباید بشود؟ یا همیشه باید دریا صاف باشد؟ هیچ تکان نخورد؟! باید این موج ایجاد شود یا نه؟ باید مردم بفهمند یا نه؟ باید تغییر در فکر داده شود یا نه؟ این موج کم‌کم به ساحل که می‌رسد دیگر آرام خواهد شد.

ایشان فرمودند: بله مطلب همین است و مسئله همین است؛ بعد ایشان یک مطلب را فرمودند، گفتند: **ذَلِكَ مَبْلُغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ** (النجم، ۳۰) اینهایی که اعتراض می‌کنند همین قدر می‌فهمند **ذَلِكَ مَبْلُغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ** همین قدر می‌فهمند بیش از این نمی‌فهمند. افکار افکار ظاهری، عقل در دو چشم. عقل به جای

این که این جا باشد آمده است این جا، بابا عقلت را بگذار این جا بماند نیاور بیرون، گناه

^۱ ذَلِك مَبْلُغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ اهْتَدَى (النجم، ۳۰)
متهای علم و فهم این مردم تا همین حد است، خدا به حال آن که از راه حق گمراه شد و آن که هدایت یافت کاملاً آگاه است.

دارد حیف است.

این چشم مال دیدن است معیار عقل این نیست، معیار عقل آن ادراک و مبانی است که باید با آن مبانی سنجیده شود.

همان طوری که امیرالمؤمنین علیه السلام می فرماید: به اشخاص نگاه نکن به مسائل اینها نگاه نکن در همین وصیت نامه امیرالمؤمنین عرض کردم که داشتم می نوشتم این بود که در مواردی که یقین نداری یک طرف را بگیر و برو. موقعیت اشخاص جاذبه ها و جاذبه های شخصیتی اشخاص نباید چشم و گوش تو را ببندد و همین طور بگذاری و بروی، بایست، توقّف کن، احتیاط کن، واللّه آن کسانی که آمدند کمر به قتل پسر پیغمبر بستند آنها همین معممین بودند. عمر سعد معمم بود امام جماعت بود شمر بن ذی الجوشن معمم بود، امام جماعت بود مردم به او اقتدا می کردند، در مسجد کوفه وقتی که آن امام جماعت شریح نمی آمد بسیاری اوقات این را می فرستادند جلو و پشت سرش نماز می خواندند. اینها آمدند و پسر پیغمبر را تکه تکه کردند، آن وقت چه هر کدامشان چی؟ چی عکسهای که مال رستم و افراسیاب این مزخرفات باستان ما و چرت و پرت ها و اینها سبیل در رفته و نمی دانم چه آویزان شده اینها نبودند. دستگاه خلافت جائر برای مقابله با حق به این افراد نیاز دارد. با چاقوکش و عرق خور نمی توان در قبال حق ایستاد با ظاهر نامناسب نمی توان با امام معصوم مقابله کرد عمامه می خواهد، ریش تا این جا می خواهد ریش بنده هم کفایت نمی کند خیلی بلندتر از این می خواهد عمامه می خواهد، هیکل می خواهد، صحبت می خواهد سواد می خواهد، سواد می خواهد!! چطوری بیچاند؟ چطوری بمالاند، چطوری بردارد، همان مبانی را بر مصادیق تطبیق بدهد چگونه؟! همان کاری که شریح مگر نکرد شریح برای مقابله با امام حسین خب سواد داشت، سواد می خواهد آمد از سوادش بهره گرفت و مردم را با همین سوادش و با همین موقعیت و با همان عمامه و با همان ریش و شخصیت اش و با همان سابقه اش مردم را به سوی قتل پسر رسول خدا تحریک کرد و تشویق کرد. اگر یک لات کوفه می آمد جلو که مردم به او نگاه نمی کردند، برو بابا این چه کسی است دارد به ما می گوید بلند شو برو دنبال چیز.

شریح قاضی، عمر سعد، هان بیافتید جلو یکی یکی این افراد مردم هان عجب دیشب شریح قاضی گفت راستی حالا مثلاً ما این جا چه بگویم کی را مثال بزیم خودتان مثال بزنید بنده دیگر دیشب مسجد بودیم شریح قاضی آمد گفت که ایجاد اختلاف در بین امت مسلمین حرام است و آن شخصی که این مسئله را به وجود می آورد این مسئله واجب الدفع است، دفع آن واجب است و این دفع به هر

جا برسد

برسد گرچه این فرد پسر پیغمبر هم باشد! بسیار خب اینها آمدیم چه شد هان همان حرفها همین هیچ تغییری نکرد، هیچ. استدلال می بینید یک استدلال همیشه در طول تاریخ این استبدال می گردد. آن وقت حرفهای بنده هم می شود باطل توجه کردید؟! مرام بنده هم می شود باطل! خب حرف من چیست؟ خب بیا بگو دیگر اگر باطل است خب بیا، بنده هم این جا نشستم همین طور که جلوی شما نشستم جلوی هر کسی هم بیاید همین طور می نشینم.

خب تو دلیل بیاور باطل است بنده هم دلیل می آورم اگر فهمیدم باطل است می گویم آقا اشتباه کردم همه جا هم اعلام می کنم، جرأت هم دارم جرأتش را هم دارم. اتفاق هم برایم افتاده است پس ببینید یک جریان در تاریخ همین طور دارد می گردد، نقاط فقط عوض می شود ولی خود اصل یکی است، تفکر یکی است، گزینشها یکی است، استفاده از اهرمها یکی است، استفاده از وسایل یکی است، یکی یکی هست، می گردد.

چون نفس همان است نفس آدم که فرق نمی کند. آن موقع مردم فریفته جاذبه ها و شخصیت ها می شوند، مگر نمی گفتند که آن ابوبکر یار غار پیغمبر و پدر زن پیغمبر است مگر پدرزن پیغمبر بودن مسئله است؟ پدرزن هست که هست. چطوری فریب طلحه و زبیر را خوردند؟! طلحه و زبیر کسانی بودند که در جنگ احد ایستادند جزو هشت نفری بودند که ایستادند آن دو تا بودند آن موقع ایستادند تا آخر چی تا آخر هم ایستادند؟ اینها آن موقع علم اسلام را بلند کردند، ما نباید الان آنها را تنها بگذاریم و نباید آنها را کنار بگذاریم. خب علم اسلام را آن موقع بلند کردند به الان چه مربوط است؟! حالا اگر یک روزی یک کسی علم اسلام را بلند کرد تا آخر عمر باید پشت سر او ایستاد، این هم منطقی شد؟ چقدر حماقت می خواهد، من که بعد از بیست سال، سی سال درس خواندن بلند شوم بیایم این حرف را بزنم؛ فلانی علم را بلند کرده است نباید تنها بماند! خب علم را بلند کرده، همیشه بلند کند مخلص او هستیم، چاکرش هم هستیم، چرا باید الان روی زمین بگذارد؟ چرا باید یک روز از آن مطالب کنار برود؟ چرا؟ چرا باید ندای اختلاف بدهید چرا باید این طرف و آن طرف هی شایعه سازی کنید؟ چرا باید هی تق بزنیم؟ چرا باید سوء ظن را به جای حسن ظن بگذاریم؟ چرا؟! اینها مگر مبانی بزرگان نبود؟ مگر مبانی بزرگان اینها نبود؟

مگر خود افراد نتیجه این مسائل را با چشم خودشان نمی بینند؟ خدای نکرده، خدای نکرده، خدای نکرده، جوری نشود که شیطان برود در جلد ما و یک تصویری از ما پیدا شود، که نکند این حرفها از روی نفسانیات باشد! خب کم کم این شیطان می رود در جلد ما، بالاخره می رود، ما معصوم که

نیستیم،

خطاکار هستیم، نکند که بگوییم نفسی در کار است و خلاصه مسئله‌ای هست دیگر!! تمام این مطالب به خاطر این بود که این افرادی که در زمان مرحوم آقا بودند، در زمان رسول خدا بودند، در زمان آقای انصاری بودند، در زمان آقای قاضی بودند، اینها از آن جان ولی خدا نگرفتند از همین ظاهر گرفتند از همین ظاهر.

به به آقای انصاری چه حالاتی دارد؟ چه چیزهایی دارد؟ چه حالاتی دارد؟! چه نمازی می‌خواند ایشان بعضی از اوقات مطالبی را از نفس ما مسائل اخبار می‌فرمودند، اخبار از چی سرشان هم.

من یادم است کوچک بودم اینها همه را می‌دیدم افراد را می‌دیدم. آقای انصاری فوت کرده به رحمت خدا رفته طرف آمده در خاطراتش نوشته که من همیشه به دنبال این بودم بعد از فوت آقای انصاری که ایشان چه مقامی دارد؟ به تو چه ربطی دارد چه مقامی دارد؟ تو بین از آقای انصاری چقدر گیرت آمده است؟ تو بین حالت نسبت به حق چگونه است؟ تو بین چقدر از دنیا اعراض کردی؟ تو که بخاطر یک تلفن مغازه تهران داشتی شکم شریکت را پاره می‌کردی! دیگر نیا این حرف را بزنی، بخاطر یک تلفن، که این تلفن در این مغازه باشد یا در آن مغازه باشد. اینها که ما به چشممان دیدیم. می‌خواستیم بینم حضرت آقای انصاری چه؟ بعد به من نشان دادند که در حال قنوتند در حال نمازند به تو چه ربطی داشت؟ به تو چه مربوط است؟ او ولی خدا بود، عبد صالح بود. ببینید اینها گول زنده است، اینها مسائلی است که ما را فریب می‌دهد و عمرمان را به بطلت می‌گذاریم، آن چه مقامی داشت؟ او چه مقامی داشت همین؟! تمام جلسات آن که بود؟ این که بود؟ او معجزه کرد! این خارق عادت کرد.

آیا از مطالب راهگشا به شما کسی حرفی زد و عمل کردید و حرفی زده شده است؟ آیا از مطالب کارساز در زندگی، در ارتباط با خواهر با برادر با قوم و خویش با همسایه و دیگران مطلبی کسی به شما نگفت؟ این بزرگان مطلب نگفتند؟ یا گفتند و تو عمل نمی‌کنی نفس تو نمی‌گذارد عمل کنی. هان پا روی نفس بگذار، شجاع باش. جرأت داشته باش. جسارت داشته باش برای بیان مطلب حق، چرا خودت را می‌پوشانی از این طرف تیر می‌اندازی، خب بلند شو بیا برو صحبت کن آقا این قضیه این است، این است. کی ما گوشمان را به مطالب بستیم؟ کسی سراغ دارد؟ کی ما بستیم؟

اگر نظر رفقا باشد بنده در چند سال پیش یک مسئله‌ای را مطرح کردم یکی دو جلسه را هم در اطراف آن مانور دادم. در جلسات عنوان یادتان هست می‌گفتم شما حتی اگر از امام زمان هم حرف

بشنوید به عنوان این که امام زمان است و خلاصه دارای این موقعیت است فایده ندارد، هیچ فایده ندارد، باید از امام زمان چون حق است مطلب را شنید و به او عمل کرد تا به سعادت رسید، حالا این حرف از

دهان غیر امام زمان هم درآید چه فرق می کند؟!!

فقط باید از امام زمان بشنوید؟ آن موقع امام زمان بوده، نه اینکه به عنوان حق.

همین ها مگر بیست و سه سال از پیغمبر نشینند؟ امام زمان بالاتر بود یا پیغمبر؟ خب او جدش است خودش هم می گوید: جدم بالاتر از من است دیگر. او جدش است پیغمبر است مگر بیست و سه سال نشینند؟ مگر پشت سر پیغمبر نماز نخواندند؟!!

من در همین سفری که داشتیم در کرمان در آن شبی که صحبت کردم برای رفقا گفتم: که یکی دو سال پیش بود که به اتفاق بعضی از دوستان ما یک عمره ای در ماه مبارک رمضان رفتیم، خیلی به ما خوش گذشت، خیلی هم خوش گذشت، بنده در همان جا بود که این مقدمه کتاب افق وحی را آن جا بنده شروع کردم، و آن سه قسم اول که قسمت مهم کتاب است در همان مدینه و مکه در آن جا به اصطلاح نوشته شد و بقیه دیگر آمدیم در ایران، شبها می رفتم خلوت بود مسجدالنبی باز بود می رفتم مسجدالنبی، سی نفر چهل نفر، بیست نفر، یک شب رفتم بیست نفر بود کل مسجدالنبی بیست نفر بود، بعد کم کم می آمدند، یک شب بلندشدم رفتم پشت محراب همانجایی که رسول خدا نماز می خواند نشستیم، گفتم می خواهم این جا بنشینم. رفتیم دو رکعت نماز خواندیم چون مستحب است روایت هم داریم که: مابین قبری و منبری روضه من ریاض الجنة، رفتم در آن جا نشستیم. خودم را فرض کردم ۱۴۰۰ سال پیش همان جا این خط را می بینید درست پیغمبر همین جا نماز می خواند من هم پشت سر او این یک پیغمبر آن جا یک میل هم این طرف و آن طرف نمی زدم قشنگ رفتم نشستیم همان جا و گفتم که و خودم را بردم در آن زمان بردم در آن حال و هوا افرادی که آمدند چه کسانی دیدم؟ کسانی که پشت سر پیغمبر بوده ابو عبیده جراح بودند، عبدالرحمن عوف بوده است، خالد بن ولید بودند، ابوبکر و عمر بودند اینها بودند که پشت سر همین جایی که من نشستیم همین جا اینها یک عدّه این جا نشسته بودند گفتم من با اینها چه فرقی کردم؟ الآن فرض می کنم پیغمبر آمده در این جا دارد نماز صبح می خواند من هم دارم به او اقتدا می کنم من چه فرقی کردم با او چقدر آدم شدم؟ هیچی در خودم ندیدم چون دیدم همه آنها بودند همه آنها آمدند به من عرض ادب کردند، عرض سلام کردند گفتند سلام علیکم شما دیر آمدی آن موقع که فرض کنید که ما در این جا می آمدیم و سجاده پهن می کردیم کسی نیاید. شما تشریف نداشتید گفتم بله آمدیم دیر آمدیم ولی آمدیم دیرو زود دارد ولی سوخت و سوز ندارد آمدیم نشستیم دیگر. چقدر فرق کردم؟ هیچی همان بودم که از آن جا حالا آدمم این جا نشستیم بعد هم بلند شدم رفتم سر جایم نشستیم. گفتم جای بقیه را نگیریم با این اوضاع خرابمان. بیست و سه

سال اینها با پیغمبر بودند این طوری با همین کیفیت چقدر از پیغمبر در آنها رفت؟ چقدر؟

هیچ.

دلیلش این است که آمدند پشت سر آنها رفت بالای منبر، گفت مرا انتخاب کردید احساس وظیفه کردم ولی من اهل نیستم خب اهل نیستی بیا پایین. نه اهل نیستم و سفت هم منبر را می چسبم، خب چرا دروغ می گویی؟ اهل نیستی بلندشو بیا پایین آن که اهل است خودش می رود بالای منبر تو نمی خواهی غصه بخوری. همیشه دروغ بوده، همیشه آقا جان کلک بوده است، همیشه نفاق بوده است، امیرالمؤمنین چه؟ رفت در خانه نشست بروبابا گور پدر همه شما، همان او به درد شما می خورد من بلند می شوم می روم به کارهای دیگر می رسم آدمم اتمام حجت می کنم فردا نگویند علی نگفت. علی اگر می گفتی ما حتماً گوش می دادیم چرا نیامدی؟ چرا کوتاهی کردی؟ چرا امساک فیض از امت رسول خدا کردی اه اه اه چرا چرا؟ همین حرفها را نمی زدند؟ چرا.

امیرالمؤمنین گفت خیلی خب برای این که فردا نیاید جلوی پیغمبر جلوی من را نگیرید من می آیم با شما مباحثه می کنم، بحث می کنم صحبت می کنم، مطالب را همه می گویم همه اینها را به شما می گویم، خداحافظ رفته که رفته. می روم در آن منزل خودم مشغول می شوم به جمع کردن قرآن با همان چندتایی که برای من ماندند. هر کاری خواستید دیگر بکنید. هر کاری از شما برمی آید انجام بدهید. بدهید نرفتند. آن کسی که به حق عمل کند او نیازی به امام زمان ندارد، مطالب همه هست مطالب را بزرگان فرمودند. در کتابها گفتند، در صحبتهایشان گفتند برای ما هم گفتند، برای الآن ما هم گفتند، این مسائل را برای همین الآن ما.

بنده همین الآن هم به مطالب مرحوم آقا نیاز دارم گاهی اوقات یک نوار ایشان را گوش می دهم یک جمله ایشان یک دفعه من را عوض می کند، عوض می کند، یک جمله. هان این چه بود؟ منظور ایشان چه بود؟ گاهی اوقات شبها که می شود البته من معمولاً شبها اگر مطالعه نکنم اصلاً خواب نمی برد عادتی بوده که از سابق به اصطلاح من دارم. یک کتاب دم رختخواب است مثلاً روح مجرد یک پاراگراف می خوانم نه زیاد پنج خط یا شش خط می روم روی آن فکر می کنم، می روم فکر می کنم که بینم چه شد؟! این چه می خواهد بگوید؟ این پاراگراف چه می خواهد بگوید؟ این جملات چه را می خواهد القا کند چون کلام کلام عادی که نیست، کلام کلام ولی خدا است و باید به آن توجه کرد. او چه می خواهد بگوید گاهی اوقات تصمیم من عوض می شود، فکر عوض می شود. می خواهم یک کار دیگر بکنم می بینم نه الآن این را باید انجام داد و این کار را باید کرد و مسئله سلوک هم همین است،

وقتی ما رشد می‌کنیم که خودمان بخواهیم به آن چه را که هست و واقعیت دارد ترتیب اثر بدهیم. اگر

بخواید کسی به حرف یک شخص عمل کند و ترتیب اثر ندهد به حرفش بخواید باشد، نتیجه آن نتیجه مثبتی نخواهد بود، خیلی نتیجه ندارد.

إعرف الحق تعرف أهله اعرف الباطل تعرف أهله^۱ بفهم کلام چیست، اهل کلام حق را تشخیص می‌دهی. باطل را بفهم چیست، اهلس را تشخیص می‌دهی. و بر آن معیار افراد را پیدا می‌کنی که چه کسی حق است و چه کسی حق نیست. چه کسی زود تحت تأثیر واقع می‌شود چه کسی زود تحت تأثیر به این زودی واقع نمی‌شود؟ سریع رنگ عوض نمی‌کند، سریع تصمیم او بر نمی‌گردد. بعضی هستند سریع ده دقیقه این جا يك تصمیم می‌گیرند دو دقیقه آن جا يك تصمیم می‌گیرند، سه دقیقه آن جا. همه‌اش در حال رفت و آمد و در حال تصمیم عوض کردن هستند. انسان معیار را باید پیدا کند و بعد به آن ترتیب اثر بدهد و عمل کند.

انشاءالله امیدواریم خداوند دست همه ما را بگیرد و به این مسائل و به این مطالب جامه عمل ببوشاند، بالاخره هر کسی یک دوری دارد و یک توانی دارد. بنده خودم سابق همان طور که خدمت شما عرض کردم خب توانم جور دیگری بود الآن شرمنده می‌شوم که بعضی از رفقا و دوستان گاهی سؤالی می‌خواهند بکنند مسئله‌ای می‌خواهند پرسند من اصلاً نمی‌توانم پاسخ بدهم دیگر. آن حال من دیگر تغییر کرده است و عوض شده است کسانی که با من می‌آیند صحبت می‌کنند از دو دقیقه بگذرد

^۱ معاد شناسی ج ۲ ص ۱۳۵. و سید رضی در «نهج البلاغه» در باب حکم، ص ۱۹۹، طبع مصر - عبده آورده است که: وَ قِيلَ: إِنَّ الْحَارِثَ بْنَ حُوْتٍ أَتَاهُ فَقَالَ: أَتْرَانِي أَظُنُّ أَصْحَابَ الْجَمَلِ كَانُوا عَلَيَّ ضَالَّةً. فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا حَارِثُ إِنَّكَ نَظَرْتَ تَحْتِكَ وَ لَمْ تَنْظُرْ فَوْقَكَ، فَحِرَّتْ! إِنَّكَ لَمْ تَعْرِفِ الْحَقَّ فَتَعَرَّفَ أَهْلَهُ، وَ لَمْ تَعْرِفِ الْبَاطِلَ فَتَعَرَّفَ مِنْ أَتَاهُ. فَقَالَ الْحَارِثُ: فَإِنِّي أُعْتَزِلُ مَعَ سَعِيدِ بْنِ مَالِكٍ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ سَعِيدًا وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ لَمْ يَنْصُرَا الْحَقَّ وَ لَمْ يَخْذُلَا الْبَاطِلَ. وَ فِي هَذَا مَوْضِعٍ رَوَيْتُ جَالِبِي رَأَى فِي رَأْيِهِ تَلْكَ الرَّسُولَ فَضَلَّنَا بَعْضَهُمْ عَلَيَّ بَعْضُ (البقرة، ۲۵۳) در جلد اول، ص ۱۳۶، از أصبغ بن نباته نقل میکند:

قال: كُنْتُ وَاقِفًا مَعَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَوْمَ الْجَمَلِ، فَجَاءَ رَجُلٌ حَتَّى وَفَّ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ كَبَّرَ الْقَوْمُ وَ كَبَّرْنَا، وَ هَلَّلَ الْقَوْمُ وَ هَلَّلْنَا، وَ صَلَّى الْقَوْمُ وَ صَلَّىْنَا، فَعَلَامَ نَقَاتِلُهُمْ؟ فَقَالَ عَلِيُّ هَذِهِ الْآيَةُ تَلْكَ الرَّسُولَ فَضَلَّنَا بَعْضَهُمْ عَلَيَّ بَعْضُ مِنْهُمْ مَن كَلَّمَ اللَّهَ وَ رَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَتٍ وَ آتَيْنَا عِيسَى بْنَ مَرْيَمَ الْبَيْتَ وَ أَيْدِنَهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَفْتَلْنَا الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ. فَنَحْنُ ﴿الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ ﴿مَنْ بَعْدَ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَ لَكِنْ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَنْ ءَامَنَ وَ مِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَفْتَلُوا وَ لَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ.

فنحن الذين آمنوا و هم الذين كفروا. فقال الرجل: كفر القوم و رب الكعبة، ثم حمل فقاتل حتى قتل رحمه الله. و این آیه از سوره ۲: البقرة است؛ فلا حظ و تأمل

بنده اصلاً حالم برمی‌گردد و ظاهراً این مسئله خب دیگر گفتم خدمت رفقا که آن مطالب در آن زمان و در آن

وقت جای خودش را داشت. یک زمانی بود ما در جاهایی بودیم که تازه ساعت یک بعد از نیمه شب یک مباحثه ما شروع می شد. ساعت یک بعد از نیمه شب مباحثات مربوط به مسیحیت، یک بعد از نیمه شب که تا آن موقع عرض کردم هجده ساعت در بیست و چهار ساعت بنده صحبت می کردم یک شبانه روز چقدر است؟ چقدرش مال خوردن، خوابیدن فرض کنید که کارهای شخصی و اینها، هجده ساعت از بیست و چهار ساعت ما حرف می زدیم، ملاقات شخصی داشتیم، ... خوب یک توان است دیگر، هر وقتی برای انسان یک قوه ای است، یک مسئله است مطالبی را که رفقا دارند این مطالب را بنده در صحبت های عمومی مطرح می کنم و هر مسئله ای که دارند، الآن بنده دیگر توان ملاقات های شخصی را ندارم و حالم اصلاً دگرگون می شود و این دگرگونی حال یک عکس العمل بدی باقی می گذارد در بنده. لذا خوب از این نظر عرض کردم به رفقا اگر مطلبی دارند، فرمایشی دارند، اگر ضروری می دانند چون بسیاری از نامه هایی که می آید اینها ضروری نیست. اینها مطالبی است که پیش می آید و نیاز به این مسائل نیست از این نامه ها برای مرحوم پدر ما زیاد می آمد و خوب ایشان از این به اصطلاح اینها پنج درصدش را جواب می دادند پنج درصد آن را بله ما بودیم دیگر در مسائل ایشان بودیم در جریانات ایشان خیلی را به بنده می گفتند یا به برخی دیگر از اخوان ما می گفتند که جواب بدهید ما جواب به ایشان می دادیم بعد ایشان می گفتند حالا این جا را حذف کن، این جا را اضافه کن بعد هم پاک نویس کن و به اصطلاح برای آن شخص ارسال کن و خود ایشان دیگر در آن موقع ملاقات نداشتند خیلی به ندرت بود ملاقات های ایشان و می فرمودند الآن بنده در یک وضعیت و حالی هستم که به نحو دیگری باید به این مطالب برسم حالا ما که خاک پای آنها هم نمی شویم از نقطه نظر مطالب و معارف و اینها ولی از نقطه نظر مسائل عادی و ظاهری خوب ممکن است مشابتهایی باشد و آن احساس می کنم که ارتباطم با رفقا و دوستان گرچه برای خود موجب نشاط و موجب شارژ شدن ما و حیاطمان هست ولی خوب که خیلی از اینها در ملاقات های عمومی پیدا می شود و صحبت هایی که خوب می شود اینها برای من هنوز مسئله ای نیست و ایراد و اشکالی ندارد ولی از آن طرف وضعیت بنده یک همچنین وضعیتی است و به خاطر همین جهت بنده دیدم دیگر ارتباط تلفنی برای بنده خیلی از اوقات احساس کردم مضراست، ضرر دارد. ضرر ضرر است دیگر خوب چه می کرد خوب حالا اگر یک کسی هم غیر آدمیزاد باشد باید او را تحمل کرد دیگر این خیلی خیال نمی کنم بله مشکلی پیدا شود. چیزی نیست، مسئله ای نیست یعنی مطلب ناگفته ای نیست که بزرگان نفرمودند که حالا ما بخواهیم بیایم بگوییم نه به قدر آن سعه خود در هر زمان و در هر وقت این مطالب را و آن چه که باید انجام شود خدمت رفقا

عرض می‌کنیم انشاءالله در این مسئله هم

کوتاهی نمی‌کنیم و مطالبی را که خدمت رفقا عرض می‌کنیم رفقا این مسائل را رفیقانه تلقی کنند، دوستانه تلقی کنند، خدای نکرده خدای نکرده تواضع نمی‌کنم این مسئله از باب تواضع نیست چون گرچه تواضع صفت مستحسنة است ولی ظاهراً ما از این صفت کم بهره داریم این مسائلی را که عرض می‌کنم مسائلی است که برای خود رفقا مفید است. بنده فردا فرض کنید که رخت به سرای آخرت بکشیم خب مطلب عوض نمی‌شود فرق نمی‌کند وقتی مطالب هست چه فرقی می‌کند؟ این مسائل مسائلی است که باید باشد، باید ترتیب اثر بدهیم. مطالبی که گفته می‌شود داده شود. در ارتباطات، در مسائل شرع، در روابط شخصی، روابط خانوادگی، در صحبتها، در کیفیت برگزاری جلسات، در مطالبی که نسبت به جلسات گفته می‌شود و به طور کلی اینها اموری است که برای ارتقاء و برای تجرّد نفسی خود ما مفید است، راه سلوک و راه عرفان راه اضافه شخصیت نیست راه اضافه نفسانیات نیست، راه خانه من خانه عزاداری هست اینها نیست، خانه من خانه تجمّع رفقا باید باشد نیست، این حرفها نیست. می‌گویند بلندشو برو خیمه بزن خانهات را به آتش بکش چی خانه من خانه تجمّع رفقا و منزل من منزل نمی‌دانم مجمع طبع کتب آقا، فرض کنید که ارتباط من ارتباط اینها همه خدای نکرده در نفس نباشد اینها چیزهایی است که به درد ما می‌خورد هان نباشد در این محدوده. باید آزاد بود ببینید امام حسین در این خطبه‌های لمعات هی دم از آزادی می‌زند، دم از حریت می‌زند، دم از استقلال می‌زند دم از عبودیت می‌زند. دم از کنار گذاشتن نفس می‌زند. دم از اطاعت می‌زند اینها این است مسئله.

آن وقت کم کم کم ما می‌بینیم کار به جاهای دیگر و مسائل دیگر می‌رسد و باید دوستان و رفقا بدانند که از این نعمتی که خداوند نصیب همه ما کرده که نعمت باز شدن چشم و پیدا شدن بصیرت نسبت به مبانی است خب دیدید دیگر با چشمتان دیدید چه اتفاقاتی افتاد و می‌افتد. اگر ما این بصیرت را نداشتیم خب به همان راههایی می‌رفتیم که بقیه رفتند دیگر. تا عمر داشتیم عذاب وجدان ما را رها نمی‌کرد. که این مسائل را به ما فهماند؟ که این مطالب را می‌فهماند؟ چه کسی این مسائل را القاء می‌کند؟ القاء می‌کند؟ خدا این کار را می‌کند. امام زمان دارد این کارها را انجام می‌دهد. این جا بلندشو. آن جا بنشین. آن جا حرف بزن. آن جا سکوت کن. آن جا این را بگو. آن جا این طور صحبت کن. آن جا این قسم فکر کن. آن جا این طور تصرفات داشته باش. وقتی انسان خودش را به امام زمان بسپارد امام زمان که خواب نیست امام زمان که مثل ما بیهوش نیست آن قلب عالم امکان به اراده او دارد می‌تپد. خواب ندارد، بیهوشی ندارد، غفلت ندارد، جهالت ندارد عیب از ما است. از ما است ایراد که ما

نمی خواهیم.

شخص آمده می گوید آقا من در فلان قضیه فلان کار را انجام دادم گفتم چه کسی به شما اجازه داد این کار را انجام بدهی؟ گفت من در یک مجلس شرکت کرده بودم گفتم در این مجلس فلان شخصی فلان خانمی که در این مجلس آمده خواب دیده امام زمان را و گفتند که این کار را بکن. من که نگفتم خواب زن چپ است شوخی کردیم با او گفتیم مگر خودتان نمی گوید خواب زن چپ است. گفتم مگر من مرده بودم، صد دفعه مگر نگفتم که به خواب نمی شود اعتماد کرد. مگر پدر من زبانش مو در نیورد سرش صدا برداشت از این که این همه گفت به مکاشفه ها نگاه نکنید، به خوابها اعتنا نکنید به خطوراتی که برای افراد پیدا می شود توجه نکنید. پس این حرفها را شما نشنیدید؟ گفت چرا ولی خب بالاخره رفتیم آن جا و دیدیم این آدم خوبی است این زن خوبی است نماز شب او این طور است. گفتم بابا خوارج هم نماز شب می خوانند خدا خیرت بدهد. التفات می کنید خب وقتی خدا قرار داده است، خدا وقتی که مطالب را در اختیار گذاشته است، امام علیه السلام وقتی که مسائل را به این سهلی، به این آسانی، به این راحتی در اختیار گذاشتند، ما برویم این طرف آن طرف یعنی چه؟ این طرف و آن طرف سرک کشیدن یعنی چه؟ خب بیا بکش، بزنی در سرت تا شبها دیگر خوابت نبرد. این مسائلی که انجام شده و تو خودت را در اینها سهیم می دانی، سهیم می دانی، وجدانت را چه می کنی؟

مرحوم آقا رضوان الله علیه بارها می گفتند این رفقای ما قدر نمی دانند که چه نعمتی در اختیارشان است. خودشان را می فرمودند ولی به زبان نمی آوردند چون خیلی در مقام تأدب و در مقام تواضع مثل ما نبودند همین طوری لری بگویم اصلاً به حساب نمی آوردند، گفتند: نمی دانند خدا چه نعمتی در اختیار آنها گذاشته است! طرف دایی او فوت کرده، برای مرحوم آقا برداشته نامه نوشته راجع به تقسیم، ایشان فرمودند: که باید ماترک در یکی از همین شهرستانها همدان، می گویم دیگر همدان، ماترک باید به این کیفیت بین ورثه تقسیم شود. نخیر ما قبول نداریم، می رویم از بقیه آقایان مراجع قم هم استفتاء کنیم تا ببینیم نظر ایشان چیست؟ آقا بلند می شود بعد از پنجاه سال پیش آقای انصاری بودن و پیش آقای حداد بودن و پیش مرحوم آقا بودن بلند می شود می آید با چند نفر از همدان می کشاند می آورد دفتر این آقا و دفتر آن آقا به به نتیجه آن چیست؟ خسرالدنیا و الآخرة، دنیایش به چه روزی افتاد که تمام زندگی او سوخت و رفت هوا که هیچ، برو آن دنیا حالا آن دنیا برای تو گذاشتند، بفرمایید کارت دعوت فرستادند پذیرایی، پذیرایی خوب، پنجاه سال پیش اینها بودی آخرش این شد؟ برویم ببینیم مراجع هم چه می فرمایند؟! اینها چه کسانی بودند اینها همانهایی بودند که صحبت های اولیای خدا را باطل شمردند، اعتنا نکردند، ما اینها را به چشم خودمان دیدیم همه را دیدیم. توجه نکردند و

خب خدا هم غیرت دارد،

خدا ننشسته و همین طور بیکار فلان، این حرفها غیرت دارد، مولانا می گوید: پا روی دُم شیر نگذار ولی خدا شیر است، بی اعتنایی به مبانی مکتب اولیا پا روی دم شیر گذاشتن است، این است قضیه.

آدم بیاید همین طوری جنجال راه بیندازد و بابا حرفی داری بلندشو زنگ بزن تشریف بیاور حرف بزن، اشتباهی بوده جبران می شود، نبوده حل می شود. این طرف و آن طرف نمی خواهد بروی. هر کسی در هر جایی هست در هر موقعیتی هست باید این نکته را در نظر بگیرد که مکتب عرفان و مکتب اولیای الهی مرده بر نمی دارد، خواب بر نمی دارد، غفلت و جهالت بر نمی دارد، همیشه زنده است، همیشه پویا است و همیشه حق است و انسان بایستی که به آن مسئله ترتیب اثر بدهد و مطلب به او می رسد نه به وجود بنده نیاز است و نه به سخن بنده نیاز است.

مکتب عرفان سپردن دل و دین به دست صاحب ولایت است، این است. صاحب ولایت امام زمان است و بس، در این دنیا امام هیچ چیز ندارد فقط من بیچاره پیدا شده است بدبخت و وای به حال آن امام زمان که مثل منی باید فرض کنید که ادعا شود و فلان، او کجا؟ ما کجا؟ خاک کجا سماوات کجا؟ ثریا کجا عرش خدا کجا؟ قعر چاه کجا؟ آن هم چاه نفت کجا؟ چه ربطی ما به هم داریم؟ چه ارتباطی ما به هم داریم ما در قدم به قدم و لحظه به لحظه حرکت و کارمان دست تو سئل دراز باید بکنیم و آلا چنان سکندری می خوریم که نفهمیم از کجا خوردیم؟ نفهمیم از کجا خوردیم؟ همه چیز او است، همه از این که دارم عرض می کنم انشاء الله دلم با زبان یکی باشد، می گوید:

قربان آن کسم که دلش با زبان یکی است

انشاء الله خدا ما را از آنها قرار بدهد. همه چیز او است دیدیم که ما می دانیم این را ما اثبات کردیم، فلسفی هم اثبات کردیم حالا روایات و اینها به جای خودش بماند من که می دانم این صحبتی را که می کنم بدون اراده او لال هستم، چطور می توانم او را خواب تصور کنم؟ چطور می توانم او را غافل تصور کنم؟ شما که می دانید ادراکی را که دارید می کنید بدون اراده او کر و کور هستید چطور می توانید یک همچنین وجودی را در کنار خودتان فرض نکنید و تصور نکنید؟! مگر می شود یک همچنین مسئله ای؟ روی این جهت بنده خواستم از وضعیت خودم تا حدودی خدمت رفقا عرض کنم که خلاصه اوضاع قاراش میش ما همین است، این وضع ما الآن به این صورت درآمده که حتی بنده تلفن را هم نمی توانم، یعنی تلفن فرض کنید که روی میز است، تلفن در کنار است و چون الآن که بنده اصلاً دیگر به طور کلی موبایل و اینها را الحمدلله بعد از ماه مبارک رمضان از شر این موبایل خلاص

شدیم. واقعاً این موبایل هم شرعی شده است برای امثال افرادی که آنها می خواهند خودشان را از پایبندی دریاورند

این را حالا راجع به قضیه موبایل بنده یک صحبت مفصّلی خواهم کرد در یکی از همین مجالس عنوان و این که واقعاً آمده در زندگی ما یک شرّ شده است، که دیگر بیرون هم نمی‌رود. و بگذریم از این که چه مفاسدی مترتب بر این شده و چه خانواده‌هایی متلاشی شده است از این مسئله و چه فسادهایی همین طور رو به گسترش دارد، چون بالاخره ما تا همان محدوده خاصی که نسبت به مسائل اجتماعی اطلاع داریم و انفسا است چه برسد به این که حالا در فضای بیشتر و در وسعت بیشتری باشد. قطعاً اطلاعات ما در آن حدّ زیاد نیست، در همین محدوده دیدیم چه خبر است و متّهی مسئله‌ای که خب ما مطرح کردیم این است که ما که نمی‌توانیم جامعه را عوض کنیم ولی خودمان در حدّ رفاقت که می‌توانیم، خودمان که می‌توانیم، چرا باید فرض کنید که هر شخصی هر جا می‌رود موبایل در جیب او باشد چرا؟ چه کسی گفته است؟ مگر مردم سابق چه کار می‌کردند مرده بودند؟ حنّاق گرفته بودند؟ ما اصلاً در زندگی خودمان تلفن هم حتّی در منزل قبلی نداشتیم، تلفن هم جدید که آمدیم این منزل آن جا تلفن داشت حالا نمی‌گوییم حتّی تلفن هم نداشت، انسان موبایل هم نداشته باشد نه این را یک مثال عرض کردم بقیه چیزها هم هست فقط خواستم به عنوان مثال بگویم، نه بالاخره از تکنولوژی باید استفاده کند خویش را باید استفاده کند، نه اینکه تکنولوژی سوار بر انسان شود، نه این که تکنولوژی بیاید خودش را بر ما تحمیل کند و ما را در تسخیر بگیرد، در تسخیر خودش.

اگر کسی موبایل نداشته باشد می‌گویند تو اصلاً آدم هستی؟ موبایل ندارد!! بله آدم هستم دیگر، آدم هستم ولی ندارم. ما الآن فرض کنید که از ماه رمضان به بعد دیگر ما موبایل نداریم خب حالا که این را نداریم خوابمان کم شد؟ آسمان به زمین آمد، هان آسمان به زمین آمد؟ زلزله شد، البتّه بعضی نداشته باشند زلزله می‌شود این را می‌دانم در بعضی جاها نبود زلزله می‌شود، زلزله هجده ریشتری نه چهار و پنج و بله لحظه به لحظه باید فرض کنید که موبایل باشد ولی نه انسان می‌تواند حدّ اقل در مواردی که ضرورت ندارد فکرش راحت باشد، فکرش آرام باشد.

ما تمام زندگی غیر از وقت خوابمان، وقت خوابمان هم حتّی گرفته شده است! برای انتظار، لیست انتظار نشنیدید همه باید در حال انتظار باشند. این هم هر کسی موبایل دارد در حال انتظار است که کی به صدا درمی‌آید؟ مثلاً حالا ببینم کیست، ببینم کیست؟ حالا یکدفعه رفته بودم منزلی، البتّه منزلی که چیز نبود، منزل قوم و خویش بود موقع چیز که شد من دیدم طرف سجّاده دارد نماز می‌خواند موبایلش را آورد گذاشت طرف سجّاده روی میز، که آن جا یک وقتی حتّی فوت نشود، حتّی در این چهار دقیقه که دارد در نماز ظهر می‌خواند مبادا کسی زنگ بزند و ایشان غافل شوند از پاسخ دادن و

فوت شود.

مسئله حیاتی فوت شود، به به یعنی نماز هیچی! و مجلس امام حسین می‌آیی نه، باید موبایل همراهمان باشد، روشن هم باشد، وقتی زنگ می‌زند بفهمیم امام حسین این قدر مظلوم است!! هان! جانبعلی وقتی که دکتر می‌روی، می‌خواهی شکمت را نشان بدهی اگر موبایل جلوی میز باشد و زنگ بخورد آن دکتر به او بر نمی‌خورد؟ آقا این جا موبایلت روشن است؟! پس چرا دکتر آمدی؟ می‌گویند یا نمی‌گویند؟ خب می‌گویند آقا موبایلت را خاموش کن.

این جا آمدی داری فرض کنید که به اندازه یک قرقر شکم ما برای امام حسین ارزش قائل نیستیم، قرقر شکم! که شکم فار قار می‌کند. حتماً باید در مجالس، منبری دارد صحبت می‌کند زنگ ... بنده دارم دعای ابوحمزه می‌گویم دو سال پیش بود، دیگر به اندازه فهم ناقص خودمان این مطالب را شرح می‌کردیم برای رفقا و دوستان یک آقایی آمده این جا نشسته کنار بنده قرقر رفت که رفت مطلب از دستم درآمد و دیگر هم نیامد. یکخرده استارت را دوباره زدیم ماشین و موتور را دوباره روشن کردیم دوباره قرقر گفتم آقا این جا هیئت نیست بلندشو برو بیرون بفرماید بیرون. آن هم بلندشد رفت بیرون. یعنی چه؟! آقا این کار حرام است! حرام است، در مجلس امام حسین موبایل آورده شود، حرام که فقط از دیوار بالا رفتن نیست. فقط شراب خوردن که نیست شما کاری انجام بدهید که باعث زحمت برای کسی باشد، این حرام است. شما کاری انجام بدهید که آن منبری مطلب از دستش دربیاید این حرام است، حرام، حرام و صد درجه بدتر از شراب خوردن است، و صد درجه بدتر از کار خلاف شخصی کردن و اینها است چرا؟ چون باعث اذیت مؤمن است. باعث از بین رفتن مسئله است. باعث ایداء سایر افراد است. شما بروید در مجلسی بنشینید بردارید سیگار بکشید، حرمت سیگار کشیدن به جای خود، مجلسی که فضایش برای همه است و اکسیژن آن برای افرادی که این جا هستند تقسیم شده، به چه حقی شما اکسیژن اینها را خراب می‌کنی؟ می‌خواهی بلندشو برو در بیابان اگر حلال باشد، اگر حلال بود خب برو در ایوان بکش دود شود برو بالا، بلندشو برو روی پشت بام، روی خیابان، چرا در مجلسی که فضای این مجلس برای همه است؟ و هر شخصی به اندازه خودش حق تنفس و استفاده از اکسیژن دارد؟ شما به چه حقی تعدی می‌کنی؟ این عمل حرام است، اینها را باید به مردم گفت، آگاه کرد مردم را.

همین طور آوردن موبایل در مجالسی که دیگران مجالس رسمی است: مثل مجالس روضه، مجالس ذکر، مجالس اعیاد یا مجالس صحبت حالا لازم نیست حتماً مجالس عید باشد که افراد حق استماع جمعی دارند نسبت به آن مجلس آوردن موبایل حرام است، اشکال دارد، شرعاً اشکال دارد. لذا

این به بعد دیگر حتی موبایل را هم خاموش نیاورند در مجالس چون در گاهی اوقات دیده شده که حتی موبایل خاموش هم به یک جهاتی راه می افتد قاطی می کند آدم یک شماره می گیرد یکی دیگر برمی دارد یا یکی دیگر درمی آید و اینها همه اشکال دارد و جایز نیست و اگر هم ما در آن حد نگوییم که حرام است به این نحو حتی از نقطه نظر اخلاقی رعایت آن الزامی است، این یکی از مسائلی است که خب باید انجام شود. در جلسات اهتمامی که رفقا باید داشته باشند این است که قبل از وقت بیایند، هی نیایند در جلسه و هی چشم منبری بیافتد به این، که این آقا آمد یک منبری وقتی که می خواهد شروع کند یا حتی ذاکر وقتی که می خواهد شروع کند باید حواسش پرت نشود، همه بیایند یک وقتی را قرار بدهند، در آن وقت مشخص در بسته شود. حالا یک وقتی شخصی دیر آمد یک اتاقی باشد در آن جا بنشیند و وارد مجلس نشود، و بعد از این که صحبت او تمام شد، حالا بیاید، تا قبل از این که منبری بخواهد برود، و وقتی منبری رفت حرف را بشنود و بعد از منبری بیاید، که در وقتی که ذاکر دارد ذکر مصیبت یا اشعار می خواند حواس او نباید پرت شود.

وقتی که آن سخنران و منبری دارد حرف می زند، دارد مطالب را دسته بندی می کند، می خواهد یک مسائل را مطرح کند، هی با این ارتباطات خب حواس پرت می شود، خب حواس من هم پرت شد دیگر، خب من هم مثل شما، شما هم مثل من با هم که فرق نداریم، بسیاری از موارد اتفاق افتاده که بنده در همین شبهای ماه رمضان یا در وقتهای دیگر دارم صحبت می کنم همین که دارم به یک نقطه بزنم است می رسم یکدفعه یکی وارد مجلس می شود، و می رود، و وقتی که می رود دیگر نمی آید، می گوید خدا حافظ ما رفتیم. خب آیا این اشکال ندارد؟ خب اشکال دارد. سؤال می کنم؟ اشکال دارد یا ندارد؟ خب چرا ما زودتر راه نیافتیم؟ شما وقتی که یک مجلس می روید شما وقتی که پیش طیب می روید آیا از نیم ساعت قبل نمی روید؟ وقتی که با یک آقای کذایی می خواهید یک ملاقات بگذارید سه ساعت زودتر نمی روید پشت در بایستید؟ هان؟ ائمه ما باید از همه مظلومتر باشد؟ مثل این که این طور است قضیه؟! این است که بندگان خدا هیچ حرف نمی زنند، این امام حسین ما باید از همه مظلومتر باشد؟ امام سجّاد ما، امام زمان ما هر کسی هر وقت در را باز کرد آمد و برود و بنشیند و سلام و علیک و احوال پرسی حال شما خوب است دیروز نیامید، دیگر چیست؟ ساکت بگیر بنشین دیگر.

آقا چند شب پیش یک جا در قم یکی از دوستان یک روضه داشت، ما را دعوت کرد، البته بعد اطعام می کرد ولی اگر اطعام نمی کرد این دو نفر نمی آمدند، شنیدند که اطعام می کند، آقا آمدند

گرفتند نشستند، معمّم با همدیگر شروع کردند حرف زدن غریبه بود، منبری دارد حرف می‌زند اینها هم هی

دارند با هم حرف می‌زنند، این فلانی دیدی ندیدی هی ما گفتیم بگوییم، نگوییم مهمان است، آقا صاحبخانه اینها را گفته ببیند، همسایه است، بالاخره یکدفعه تصمیم گرفتم گفتم آقا جان اگر شما نمی‌خواهید گوش بدهید ما می‌خواهیم گوش بدهیم، یکدفعه دیدم آنها هم مثل این که متوجه شدند، ساکت شدند.

خب آقا داری کار حرام انجام می‌دهی! عمامه بر سرت است! یواش هم حرف نمی‌زدند، من نمی‌فهمم این‌ها را ما کی باید رعایت کنیم؟ کی باید ادب داشته باشیم، واللّه خارجی‌ها به ما می‌خندند، با این کارهای ما نصاری به ما می‌خندند.

جاهای بنده بودم در مجالس آنها در صحبت‌های آنها بنده بودم، بنده در جایی بودم در یک مجلسی بودم ایران نبود در یکی از همین جاهای دیگری بود داشتم صحبت می‌کردم، دو یا سه نفر بودند صحبت خیلی دقیق شد، همین که داشتیم صحبت می‌کردیم راجع به مسائل دینی بود، و راجع به مسئله کیفیت قضاوت در اسلام بود، که من ادعا می‌کردم که قضاوت که در اسلام و یک حقوقدان بود و دو پزشک، یک نفر پزشک شیلی بودند و یک نفر حقوقدان فرانسوی بود راجع به این که قضاوت در اسلام باید این‌طور باشد، این‌طور باشد به پرونده نمی‌شود اعتنا کرد، قاضی باید خودش برود تحقیق کند چه بسا ممکن است، حتی گفتم شما از نیت فرد در این جرم اطلاع دارید؟ گفت: نه. گفتم این نقص است. یکدفعه خانم یکی از اینها آمد خانم یکی از اینها آمد تا آمد بی حجاب هم بود، یکدفعه یکی رو کرد اشاره کرد، نصرانی! یکی از همین پزشکان شیلی بود اشاره کرد بعد او با اشاره و اینها به طوری که حواس من پرت نشود!

اینها این‌جوری دارند رعایت می‌کنند، آن وقت ما این‌جا نشستیم یکی ساعت فلان می‌آید، آن یکی پنج دقیقه دیگر می‌آید، آن یکی می‌آید می‌نشیند.

این که رسم مجالس نیست مجالس ائمه احترام دارد، مجالس ائمه حساب و کتاب دارد. خب انسان دیرتر می‌آید، بسیار خب ممکن است به شلوغی خیابانها برخورد کرده، ممکن است کاری نداشته، برود بیرون جایی ولی وارد مجلس نباید شود، بعد هم نیم ساعت زودتر نیم ساعت زودتر طوری نمی‌شود، حالا آدم بیاید بنشیند، فوقش اگر در بسته است و اگر نمی‌خواهد در خیابان قدم می‌زند در کوچه قدم می‌زند، می‌گیرد یک جا می‌نشیند، فکر می‌کند آرامش به دست می‌آورد، وقتی آرام شد فکرش راحت شد آن موقع اگر وارد مجلس ائمه شود می‌فهمد یک چیز دیگر شد، حال و هوا فرق کرد مسئله فرق کرد.

یا این که همین طوری به خانمش می گوید کجا داری می روی چکار می کنی؟ خب من هم بلند می شوم می روم روضه، تو می روی، خب ما هم می رویم، تو هر جا باشی من هم هستم، اگر بروی من هم می روم روضه. این قدر؟ همین؟ هیچی گیرش نمی آید! یعنی همین آمد و رفت یک وقتی هم گذراند ولی چیزی فایده نکرد، حال که این سفره پهن شده است چرا انسان استفاده بهتر نکند؟ اینها مطالبی است که خب بعضی را خدمت رفقا عرض کردم، مطالب دیگری هم هست که اینها کم کم خدمت رفقا عرض می شود، و اینها مسائل همه به نفع خود ما است و مطالبی است که از بزرگان شنیدیم تجربه کردیم حیفم می آید که اینها را در خدمت دوستان قرار ندهم، حیف است که این مسائل و مطالب به گوش افراد نرسد.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ آ